

Pemindaan Perkara 9 Perlembagaan Jepun dalam Pentadbiran Shinzo Abe

Amendment of Article 9 Japanese Constitution in Shinzo Abe Administration

ASMADI HASSAN, ROHAYATI PAIDI & MOHD IKBAL MOHD HUDA

ABSTRAK

Perlembagaan Jepun digubal oleh Supreme Commander of the Allied Powers (SCAP) pada Februari 1946. Perkara 9 dalam perlembagaan tersebut yang menghadkan kebebasan angkatan tentera Jepun menjadi isu besar sehingga terdapat desakan supaya dipinda, terutamanya oleh parti pemerintah iaitu Parti Liberal Demokratik (LDP). Perkara 9 didapati tidak lagi sesuai dengan persekitaran politik sekarang dan perkara ini dibangkitkan beberapa kali oleh Perdana Menteri, Shinzo Abe. Abe mengutamakan dua perkara dalam pentadbirannya, iaitu pertama, membangunkan semula ekonomi negara melalui “Abenomics” dan kedua menjadikan Jepun sebagai negara “normal” dengan meminda Perkara 9. Artikel ini membincangkan pemindaan Perkara 9 di bawah pentadbiran Shinzo Abe termasuk mengapa Perkara 9 perlembagaan Jepun perlu dipinda, usaha yang dilakukan Abe untuk merealisasikan pemindaan perlembagaan tersebut, maklum balas dari Amerika Syarikat, China dan Korea dan terakhir, sokongan rakyat Jepun sendiri. Analisis artikel ini mendapati bahawa Amerika Syarikat menyokong usaha “menormalkan” Jepun, tetapi tidak bagi China dan Korea. Walau bagaimanapun Abe perlu memberi tumpuan bagi mendapatkan persetujuan rakyat Jepun. Walaupun LDP mempunyai majoriti di kedua-dua dewan parlimen, tetapi referendum khas adalah menjadi halangan utama. Majoriti rakyat Jepun masih menentang rancangan beliau. Abe sepatutnya memahami rakyat terlebih dahulu mengenai rancangan beliau kerana ia melibatkan kehidupan seharian mereka.

Kata kunci: Perlembagaan Jepun; Perkara 9; Shinzo Abe; Parti Liberal Demokrat; negara normal

ABSTRACT

Japanese constitution was drafted by the Supreme Commander of the Allied Powers in February 1946. The constitution especially Article 9 was to curb the freedom of Japanese army and it became a major issue in Japan. Therefore, there was a pressure to amend the constitution, particularly by the ruling party, Liberal Democratic Party (LDP). Article 9 was no longer suitable with the current political situation and it was continually reiterated by the Prime Minister, Shinzo Abe. Abe emphasized two priorities in his administration, first, to rebuild Japanese economy through "Abenomics" and second, making Japan as a normal country by amending Article 9. This article examines the amendment of Article 9 by Abe's administration, including why Article 9 needs to be amended, Abe's efforts to materialize the amendment, response from the United States, China and Korea, and finally, support from the Japanese people. The analysis of this article found that the United States supported the normalization of Japan, but not for China and Korea. However Abe should pay more attention to the consent of the Japanese people. Although the LDP has a majority in both houses of Parliament, but special referendum is a major obstacle. Majority of the Japanese people still opposes his plans. Abe ought to convince Japanese people prior to employing his plans since it involves their daily lives.

Keywords: Japanese Constitution; Article 9; Shinzo Abe; Liberal Democratic Party; normal country

PENGENALAN

Perlembagaan Jepun yang digunakan pada hari ini merupakan perlembagaan baru yang digubal selepas Perang Dunia Kedua bagi menggantikan perlembagaan Empayar Jepun 1889. Perlembagaan tersebut digubal oleh tentera Amerika Syarikat dalam *Supreme Commander of the Allied Powers* (SCAP) di bawah arahan Jeneral Douglas MacArthur dengan dibantu oleh dua orang pakar perundangan Milo Rowell dan Courtney Whitney (Dower 1999). Perlembagaan baharu diluluskan pada Februari 1946 dan mula berkuat kuasa pada tahun 1947 (Quigley 1959). Sejak perlembagaan tersebut digunakan, pelbagai isu berkaitannya seringkali dibangkitkan (Boyd 2014). Antaranya adalah penggubalannya yang tidak mengambil kira budaya tradisi dan pemikiran Jepun yang mempunyai sistem pemerintahan beraja dan beragama Shinto, sebaliknya mengikut acuan negara barat dan pentafsiran tentang kekangan penubuhan angkatan tentera Jepun (Quigley 1959). Oleh itu, parti pemerintah Parti Liberal Demokratik (LDP) mencadangkan supaya perlembagaan tersebut dipinda kandungannya bagi menyesuaikan dengan persekitaran politik dunia sekarang yang semakin mencabar (Mari Yamaguchi 2015). Isu pemindaan Perkara 9 perlembagaan Jepun berterusan diperdebatkan sehingga pentadbiran Perdana Menteri, Shinzo Abe.

Abe yang menjadi Perdana Menteri pada tahun 2006-2007 dan tahun 2012 hingga sekarang memberi dua keutamaan dalam pentadbirannya. Pertama adalah membangunkan semula ekonomi negara yang merosot melalui “Abenomics” dan kedua, menjadikan Jepun sebagai negara “normal” dengan meminda Perkara 9 dalam perlembagaan yang tidak menggambarkan Jepun sebagai sebuah negara merdeka. Artikel ini membincangkan pemindaan Perkara 9 di bawah pentadbiran Shinzo Abe. Bagi menjawab persoalan sebab yang membawa kepada usaha pemindaan perlembagaan, artikel ini dibahagikan kepada beberapa bahagian. Pertama adalah pengenalan kepada Perkara 9 dalam perlembagaan Jepun dan mengapa ia perlu dipinda, kedua, usaha yang dilakukan Abe untuk merealisasikan pemindaan tersebut, ketiga sokongan Amerika Syarikat, China dan Korea serta sokongan rakyat Jepun sendiri.

PERKARA 9 PERLEMBAGAAN JEPUN

Perkara 9 perlembagaan Jepun, jika dibaca secara literal, melarang negara tersebut dari memiliki angkatan tenteranya sendiri. Perkara 9 menggunakan bahasa yang tegas yang menetapkan matlamatnya adalah untuk tidak membenarkan Jepun terlibat lagi dalam peperangan dengan negara luar (Yuichiro Tsuji 2015). Perlembagaan ini dikenali sebagai perlembagaan keamanan dengan Jepun mengamalkan dasar pencinta damai (*pacifist*) sebagai orientasi pentadbirannya. Perkara 9 menetapkan:

Aspiring sincerely to an international peace based on justice and order, the Japanese people forever renounce war as a sovereign right of the nation and the threat or use of force as means of settling international disputes. In order to accomplish the aim of the preceding paragraph, land, sea, and air forces, as well as other war potential, will never be maintained. The right of belligerency of the state will not be recognized. The Constitution of Japan (1947).

Sebahagian daripada kesukaran dalam Perkara 9 ialah ayat kedua, yang dengan jelas melarang Jepun daripada memiliki angkatan tentera. Hakikatnya selepas perlembagaan tersebut diluluskan, beberapa pentafsiran semula Perkara 9 telah dilakukan oleh pihak SCAP dan kemudian oleh kerajaan Jepun yang disokong oleh Mahkamah Agung negara tersebut.

Adalah jelas, perlembagaan tidak dipraktikan dengan betul kerana pelbagai cabaran terpaksa dihadapi selepas Jepun memperolehi kemerdekaan seperti ancaman keselamatan dari Korea Utara, China dan Rusia. Sejak Perang Korea tahun 1950, Jepun dengan sokongan Amerika Syarikat telah menubuhkan pasukan pertahanannya sendiri. Bermula dengan penubuhan Polis Simpanan Negara (National Police Reserve) berkembang menjadi Tentera Pertahanan Diri (Self Defence Force: SDF) udara, laut dan darat yang lengkap direka untuk mempertahankan Jepun dari serangan luar. Walaupun bertentangan dengan perlembagaan dengan pemilikan tentera tersebut, tetapi kerajaan Jepun telah menafsirkan bahawa ia tidak bercanggah dengan semangat Perkara 9. Kerajaan juga menegaskan bahawa matlamat penubuhan SDF adalah untuk mempertahankan diri dan bukan

untuk aktiviti ketenteraan ke negara luar (Trophagan 2013). Konsep “pertahanan hanya untuk pertahanan diri” telah diguna bagi menerangkan kepada rakyat Jepun tentang pemilikan tentera. Selain itu perkara 9 juga jika diteliti secara mendalam sebenarnya tidak membenarkan negara-negara lain untuk melindungi Jepun. Walau bagaimanapun pentafsiran semula juga telah dibuat terhadap perkara tersebut dengan membenarkan Amerika Syarikat melindungi Jepun sekiranya diserang melalui Perjanjian Keselamatan Jepun-Amerika Syarikat 1952.

Hasil dari perjanjian itu, pengkalan tentera Amerika Syarikat ditempatkan di Jepun termasuk di Okinawa dan SDF yang mencakupi darat, laut dan udara telah ditubuhkan. Perdana Menteri Shigeru Yoshida pada awal tahun 1950-an menggunakan Perkara 9 untuk membangunkan dasar keselamatan bagi menghadapi tekanan Amerika Syarikat supaya Jepun dipersenjatakan semula dan pada masa yang sama melindungi negara. Beliau akhirnya menyediakan Amerika Syarikat pengkalan tentera dan menubuhkan SDF. Ini menunjukkan bahawa Yoshida membuat pentafsiran semula Perkara 9 yang melarang pemilikan tentera demi keperluan keselamatan Jepun (Yuichiro Tsuji 2015). Perkara ini dikenali sebagai “doktrin Yoshida” dan kekal sebagai asas dasar keselamatan Jepun selepas itu (Tang Siew Man 2007). Pentadbiran berikutnya di bawah pentabiran Ichiro Hatoyama, Tanzen Ishibashi, Nobusuke Kishi dan Hayato Ikeda meneruskan legasi Yoshida tanpa menyemak semula perlembagaan.

Apabila Perang Dingin berakhir pada awal tahun 1990-an, China telah muncul sebagai kuasa tentera utama di Asia dan Korea Utara berterusan menjadi jiran pengancam keselamatan Jepun yang tidak dapat diramalkan. Kedua-dua buah negara juga memiliki senjata nuklear yang berpotensi menimbulkan ancaman kepada keselamatan Jepun (The Economist 2013). Bagaimana Jepun boleh bertindak balas dengan ancaman tersebut sekiranya tidak mempunyai tentera bebas yang boleh melindungi Jepun dan kepentingannya di rantau Asia Timur? Walaupun Perjanjian Keselamatan Jepun-Amerika Syarikat 1952 dan Perjanjian Kerjasama dan Keselamatan Jepun-Amerika Syarikat 1960 ditandatangani yang menetapkan Amerika Syarikat akan melindungi Jepun jika diserang, namun Jepun tidak boleh terus bergantung kepada Amerika Syarikat secara berterusan. Doktrin Yoshida menjadi semakin

tidak relevan dan pada masa yang sama Jepun diperlukan oleh Amerika Syarikat bagi menangani ketidakpastian persekitaran politik antarabangsa pasca Perang Dingin. Contohnya Perang Teluk telah menyaksikan Jepun menyumbang USD13 bilion untuk pembinaan semula Kuwait tetapi tiada penghantaran tentera dilakukan sehingga menimbulkan kritikan antarabangsa kerana sokongan pasif Jepun (Tang 2007). Amerika Syarikat mahukan penyertaan Jepun yang lebih besar dalam pakatan ketenteraannya, melebihi dari hanya menyediakan sumber kewangan dan pengkalan tentera (Tomohito Shinoda 2007).

Dalam Perang Teluk berikutnya, Perdana Menteri Junichiro Koizumi menghantar SDF Jepun ke Iraq bagi membantu usaha-usaha pembinaan semula negara tersebut. Penghantaran SDF ke medan perang merupakan kali pertama dalam sejarah Jepun. Koizumi juga menghantar tentera marin ke Lautan Hindi bagi menyokong aktiviti ketenteraan di Afghanistan. Jepun juga telah menggerakkan pasukan SDF laut untuk membantu dalam melindungi laluan laut yang diancam oleh lanun di luar pantai Somalia (Tomohito Shinoda 2007). Penglibatan SDF dalam tentera bersekutu yang diketuai oleh Amerika Syarikat secara tidak langsung menunjukkan peralihan dari hanya menggunakan tentera untuk tujuan pertahanan diri kepada “pertahanan kolektif” walaupun hanya bersifat bukan peperangan (non-combat). Pertahanan kolektif yang dilaksanakan Jepun juga dilihat sebagai bertentangan dengan perlembagaan Jepun (Martin 2007).

Kecenderungan penglibatan tentera Jepun di luar negara iaitu semasa Perang Teluk menunjukkan keperluan Jepun untuk bergerak bebas sebagai sebuah angkatan tentera “normal”. Tafsiran semula perlembagaan dibuat bagi membenarkan penghantaran tentera ke luar negara, iaitu tertakluk kepada kelulusan kabinet dan diletakkan di bawah arahan Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu (PBB). Setiap kali permintaan supaya penghantaran SDF dibuat oleh negara luar, kelulusan kabinet adalah diperlukan sehingga menghadkan kebebasan tentera Jepun untuk bertindak balas (Asmadi 2007). Di samping itu masa yang panjang diambil untuk mendapatkan kelulusan tersebut walaupun keperluan penghantaran SDF adalah sangat mendesak. Oleh itu terdapat sekatan kebebasan yang perlu dirungkai bagi membolehkan kebebasan dan tindakan segera dapat dilakukan oleh SDF Jepun.

Pentadbiran Abe yang mengambil alih dari Koizumi pada tahun 2006 dan kemudiannya diganti oleh Yasuo Fukuda (2007-2008), Taro Aso (2008-2009) dan berikutnya Parti Demokratik Jepun (DPJ) tahun 2009 telah melangkaui pertahanan kolektif. Abe terutamanya telah membina sistem *Ballistic Missile Defense* dengan kerjasama Amerika Syarikat. Ini menunjukkan bahawa Jepun turut melindungi aset Amerika Syarikat di Jepun dan rantau Asia Timur. Perubahan tersebut disebabkan oleh tekanan Amerika Syarikat supaya Jepun menyokong ketenteraannya dalam “perang terhadap keganasan” dan kedudukan Jepun yang strategik kepada Amerika Syarikat di rantau Asia Timur.

Selain itu, Abe juga mendapati bahawa Jepun perlu menyertai operasi keselamatan termasuk operasi pembersihan periuk api di Selat Hormuz, iaitu laluan laut yang digunakan oleh 80 peratus kapal tangki minyak yang dihantar ke Jepun. Jepun tidak boleh hanya mengharapkan tentera Amerika Syarikat bagi melindungi kepentingannya. Realitinya, persekitaran sekarang adalah tidak sihat untuk mana-mana negara demokrasi mempunyai perlembagaan bertulis yang tidak sesuai dengan keadaan semasa (Japan Today 2014). Draf perlembagaan yang dicadangkan adalah menukarkan Perkara 9, bagi membolehkan Jepun menggunakan SDF Jepun ke luar negara tanpa sekatan (The Japan Times 2013a). Dengan kata lain, perubahan Perkara 9 yang dicadangkan adalah lebih fleksibel dalam membenarkan SDF Jepun dihantar keluar negara. Pada masa sekarang, walaupun kekuatan SDF Jepun melebihi suku juta orang, tetapi telah dihadkan kepada pertahanan diri sendiri dan untuk misi lain dalam peranan bukan ketenteraan.

Matlamat Abe dalam pentadbirannya adalah untuk menyemak semula Perkara 9 yang akan meluaskan skop perlembagaan dan kebenaran untuk aktiviti ketenteraan di peringkat antarabangsa. Pindaan Perkara 9 akan membolehkan Jepun untuk merangka dan melaksanakan tentera yang lebih pro-aktif dan untuk membangunkan, membeli, dan menggunakan sistem senjata yang baharu. Ini termasuk usaha pertahanan kolektif iaitu, menyertai dalam gabungan tentera apabila tentera Jepun atau wilayah diserang, menubuhkan pengkalan dan menempatkan tentera Jepun di luar negara, mengambil peranan yang lebih aktif dalam misi tentera asing, dengan kerjasama PBB dan rakan perikatan, dan kerjasama negara-negara lain

dalam pembangunan dan penjualan senjata di luar negara. Pada masa yang sama Jepun kekal menjadi sekutu rapat Amerika Syarikat di Asia Timur.

Jelas, Abe cuba menamatkan “pertahanan hanya untuk pertahanan diri” iaitu dasar lama kerajaan yang menjelaskan bahawa jika Jepun diserang, ia akan menangkis serangan dengan menggunakan ketenteraan minimum yang diperlukan. Dasar lama ini bertentangan dengan rancangan yang Abe cuba lakukan iaitu membatalkan bahagian kedua Perkara 9, yang berbunyi, “*The right of belligerency of the state will not be recognized.*” Pentadbiran Abe juga telah memperkenalkan tiga syarat baru yang mana Jepun boleh menggunakan kekerasan bagi memelihara kelangsungan negara, nyawa dan hak-hak rakyatnya. Ini bermakna serangan ke atas Jepun yang menimbulkan ancaman keselamatan Jepun dan rakyatnya tidak akan dibiarkan dan Jepun akan bertindak balas.

Abe berpendirian bahawa matlamat pindaan Perkara 9 bukan untuk tujuan mengugat keselamatan dunia tetapi untuk menyumbangkan kepada keamanan. Beliau menegaskan bahawa “menjelang tahun 2020, Jepun akan benar-benar kembalikan statusnya sebagai negara “normal” dan akan membuat sumbangan besar kepada keamanan dan kestabilan di dunia.” Tambah Abe, status negara “normal” yang akan dikecapi Jepun membolehkan ia membantu negara-negara Asia menjadi wilayah yang seimbang dan stabil dari ancaman negara-negara pengganas (Japan Today 2014).

USAHA PEMINDAAN PERKARA 9 OLEH SHINZO ABE

Pada penggal pertama pentadbiran Abe pada tahun 2006 hingga 2007, beliau telah mensasarkan untuk menjadikan Jepun sebagai negara cantik melalui slogan *utsukushi kuni e* (ke arah negara cantik). Abe berjanji akan membuat pembaharuan dengan membawa Jepun keluar dari era pasca peperangan (*departing from the postwar regime*) yang diperkenalkan oleh Amerika Syarikat semasa pendudukan mereka di Jepun dari tahun 1945 hingga 1952. Dalam satu temubual dengan The New York Times tentang perubahan yang dilakukan, Abe menjelaskan yang matlamatnya adalah untuk menjadikan Jepun sebagai sebuah negara yang dipercayai dan disukai oleh negara di seluruh dunia. Abe telah menggariskan hala tuju

Jepun semasa pentadbirannya yang menekankan nilai-nilai universal supaya Jepun menjadi sebuah negara yang dihormati dan dipandang tinggi oleh negara lain. Matlamat membawa Jepun keluar dari era pasca peperangan termasuklah membuat pindaan dalam perlembagaan keamanan Jepun yang telah digunakan sejak selepas Perang Dunia Kedua (Asmadi 2007). Dengan merombak semula perlembagaan keamanan membolehkan Jepun mengambil bahagian yang lebih aktif di peringkat antarabangsa terutamanya dalam bidang ketenteraan.

Pada tahun 2012, sebaik sahaja mengambil alih pentadbiran dari DPJ, Abe telah menjadikan pemulihan ekonomi dan menguatkan ketenteraannya sebagai keutamaan pentadbirannya. Dasar ini merupakan kesinambungan kepada dasarnya terdahulu yang hanya dapat dilaksanakan separuh jalan. Dalam menguatkan ketenteraannya, Abe memberi tumpuan kepada usaha untuk mengembalikan Jepun sebagai sebuah negara “normal” selepas 70 tahun mengamalkan pasifisme dalam pentadbiran negara. Abe telah berulang kali menyuarakan visinya untuk menghapuskan legasi pasca Perang Dunia Kedua iaitu sekatan perlembagaan pada tentera Jepun dari segi geopolitik dan geostrategik bagi membolehkan penghantaran dan penggunaan tentera ke luar Jepun (Liff 2015). Sebagai sebuah negara “normal,” Jepun boleh menggunakan ketenteraan untuk melindungi kepentingan negara. Abe telah menghasilkan, doktrin politik-militari-diplomatik yang lebih luas untuk Jepun. Ia dipanggil sebagai *Proactive Contributor to Peace* (penyumbang proaktif untuk keamanan) (Harner 2015). Dengan kebebasan sepenuhnya dalam ketenteraan, Jepun dapat menangani ancaman dan menggagalkan sebarang percubaan untuk memerangi Jepun termasuk melindungi sekutu terdekatnya (The Japan Times 2014).

Usaha awal beliau bagi menjayakan matlamatnya adalah mengukuhkan SDF dengan mengumumkan peningkatan perbelanjaan ketenteraan sebanyak 40 bilion yen (USD440 juta) dalam perbelanjaan pertahanan iaitu kenaikan pertama dalam jangkamasa 11 tahun. Beliau juga mencadangkan penyemakan semula garis panduan pertahanan dengan Amerika Syarikat, yang memasukkan SDF Jepun ke dalam strategi ketenteraan global Amerika Syarikat, dan meletakkan SDF Jepun di bawah sebuah kementerian sepenuhnya berbanding sebuah agensi sebelum ini.

Abe juga mahukan garis panduan baru bagi mencerminkan strategi membela diri dikemaskini, memberikan Jepun peranan yang lebih besar dalam isu serantau, terutamanya di Semenanjung Korea. SDF juga boleh diberi kuasa bagi mempertahankan kapal perang Amerika Syarikat di laut lepas atau menembak jatuh peluru berpandu yang menuju ke wilayah Jepun. Langkah seterusnya yang diambil bagi membuka jalan kepada perubahan Perkara 9 adalah dengan mengubah Perkara 96 terlebih dahulu, iaitu perkara yang menyukarkan semakan perlembagaan (The Japan Times 2014). Perkara 96 menetapkan:

(1) Amendments to this Constitution shall be initiated by the Diet, through a concurring vote of two-thirds or more of all the members of each House and shall thereupon be submitted to the people for ratification, which shall require the affirmative vote of a majority of all votes cast thereon, at a special referendum or at such election as the Diet shall specify.

(2) Amendments when so ratified shall immediately be promulgated by the Emperor in the name of the people, as an integral part of this Constitution.

(http://japan.kantei.go.jp/constitution_and_government_of_japan/constitution_e.html)

Perkara 96 menegaskan bahawa pindaan kepada perlembagaan hendaklah dimulakan oleh Diet, melalui undi menyokong dua pertiga atau lebih ahli Dewan Rendah dan Tinggi dan kemudiannya dikemukakan kepada rakyat untuk pengesahan melalui referendum khas. Cadangan ayat yang digunakan bagi menggantikan ayat sedia ada dalam Perkara 96 ialah hanya majoriti mudah diperlukan dalam setiap Dewan Tinggi dan Rendah bagi meminda perlembagaan. Dengan kata lain, Perkara 96 yang akan dipinda menurunkan keperluan untuk menyemak semula perlembagaan, dari mendapatkan undi dua pertiga kepada majoriti mudah. Sekiranya pindaan ini berjaya diluluskan, ia akan memudahkan rombakan dalam perkara-perkara lain dalam perlembagaan.

Walau bagaimanapun, terdapat tentangan dari parti pembangkang seperti DPJ yang mengatakan bahawa perubahan Perkara 96 akan menurunkan status perlembagaan kepada tahap undang-undang biasa, menjadikannya lebih mudah untuk dipinda dan mengancam prinsip paling asas perlembagaan seperti kedaulatan rakyat, prinsip menolak peperangan dan juga hak-hak asasi lain seperti - kebebasan berfikir, bercakap dan bersuara, kebebasan berhimpun dan berpersatuan (The Japan Times 2014).

Sasaran Abe adalah mendapatkan kelulusan pada tahun 2020 iaitu selepas pilihan raya Dewan Rendah diadakan dan bersempena menyambut sukan Olimpik Tokyo. Sasaran tiga tahun akan datang dibuat kerana LDP menjangkakan akan mendapat mandat yang lebih besar dalam pilihan raya tersebut berikutan kedudukan pembangkang yang lemah pada masa sekarang sehingga membolehkan beliau mentadbir negara sepenggal lagi. Pada masa sekarang, pentadbiran Abe bersama kerajaan campuran Komeito Baharu mempunyai majoriti dua pertiga di Dewan Rendah dan Dewan Tinggi (The Japan Times 2016). Parti Restorasi Jepun (Japan Restoration Party: JRP) yang diasaskan oleh Datuk Bandar Osaka, Toru Hashimoto dan Party Anda (Your Party: YP) menyokong pendirian Abe dalam merombak Perkara 96. Parti-parti politik tersebut berusaha untuk memenangi pilihan raya Dewan Tinggi bagi membolehkan Diet memulakan semakan Perkara 96. Kemenangan dua pertiga atau lebih daripada kerusi Dewan Tinggi adalah penting bagi membolehkan rombakan semula dibuat. Oleh itu rombakan Perkara 96 merupakan sebahagian daripada kempen pilihan raya Dewan Tinggi tahun 2013. Pada pilihan raya 21 Julai 2013, LDP memenangi 115 kerusi, berbanding hanya 59 dimenangi parti pembangkang terbesar DPJ.

Pilihan raya Dewan Tinggi berikutnya diadakan pada Julai 2016 apabila 121 orang ahli dari 242, akan dipilih selama enam tahun. Dalam pilihan raya ini Abe berjaya meningkatkan bilangan kerusi LDP kepada lebih dari dua pertiga, kepada 161 buah kerusi.

Abe optimis bahawa hujahan perlembagaan terlalu sukar untuk disemak semula adalah salah kerana banyak negara maju termasuk Amerika Syarikat telah berjaya merombak semula perlembagaan masing-masing. Caranya adalah dengan menyemak semula faktor yang menghalang semakan perlembagaan dibuat. Adakah usaha Abe akan berjaya? Beberapa pertimbangan perlu diambil kira untuk berjaya. Antaranya adalah sokongan dari Amerika Syarikat, China dan Korea serta dari rakyat Jepun sendiri.

SOKONGAN AMERIKA SYARIKAT, CHINA DAN KOREA SELATAN

Langkah Abe untuk merombak semula perlembagaan keamanan Jepun mendapat sokongan kuat dari Amerika Syarikat iaitu

sekutu terpentingnya. Seperti diterangkan di atas, sokongan Amerika Syarikat kepada Jepun adalah berikutan kelulusan pindaan Perkara 9 akan memudahkan pertahanan negara secara kolektif dan membantu tentera Amerika Syarikat dalam operasi ketenteraan di seluruh dunia. Ini termasuk membenarkan tentera Jepun dikerahkan ke luar negara di bawah kerangka pertahanan yang lebih luas. Kejayaan pindaan perlembagaan akan membuka jalan yang lebih luas kepada kerjasama pertahanan Jepun-Amerika Syarikat termasuk berkaitan garis panduan kerjasama pertahanan baru yang membenarkan SDF bertindak secara kolektif jika Amerika Syarikat diserang (Sieg 2015).

Sokongan kuat Amerika Syarikat juga dikaitkan dengan rancangannya untuk Jepun mengambil alih peranan pengawal keselamatan yang dimainkannya selama ini di rantau Asia Timur. Peralihan ini berlaku berikutan penurunan mendadak dalam belanjawan pertahanan Amerika Syarikat dan Jepun diminta untuk berkongsi kos pengawalan keselamatannya sendiri. Kerajaan Jepun menyediakan hampir USD2 bilion setiap tahun untuk menampung kos tentera Amerika Syarikat di Jepun. Manakala Amerika Syarikat menambah USD2 bilion lagi ke atas kos tenteranya di sana pada tahun 2013. Tambahan lagi kecenderungan sekarang menunjukkan bajet pertahanan Jepun semakin meningkat setiap tahun iaitu 0.8% pada tahun 2013, 2.2% tahun 2014, dan 0.8% pada tahun 2015. Ini menunjukkan kesediaan Jepun untuk berkongsi dan pada masa depan mengambil alih pertahanan dari Amerika Syarikat. Abe juga menegaskan bahawa bajet pertahanan Jepun adalah melebihi dari 1% dari Keluaran Dalam Negara Kasar Jepun walaupun pada tahun-tahun sebelumnya bajet pertahanan tidak melebihi dari itu (Rinehart & Avery 2016). Dengan beban hutang luar yang tinggi, Amerika Syarikat berhasrat untuk berkongsi beban tanggungan di Asia Timur dengan Jepun berikutan tiada lagi sekatan ketenteraan sekiranya Perkara 9 diluluskan.

Di sebalik tindakan Amerika Syarikat yang menyokong pindaan Perkara 9, China dan Korea Selatan mengambil pendirian yang bertentangan. Kedua-dua negara berpendirian bahawa pindaan Perkara 9 sebagai tanda kebangkitan semula ketenteraan Jepun. Meminda Perkara 9 akan menghantar isyarat negatif kepada China dan Korea tentang persenjataan semula Jepun. Selain itu mereka juga bimbang yang kecenderungan Jepun untuk meminda Perkara 9 sebagai hasil daripada peningkatan semangat nasionalisme pemimpin

LDP sejak beberapa tahun kebelakangan ini. Oleh itu cadangan pindaan Perkara 9 dieksplotasi oleh China dan Korea Selatan dengan meningkatkan kritikan terhadap negara tersebut.

Hubungan Jepun-Korea dan Jepun-China diburukkan oleh peristiwa pendudukan Jepun di kedua-dua buah negara tersebut sehingga meninggalkan kesan sejarah yang sukar untuk dilupakan. Trauma dengan peristiwa tersebut, setiap usaha Jepun dari memodenkan ketenteraan hingga meminda perlembagaan dianggap sebagai mengancam keselamatan mereka. Tambahan lagi hubungan Jepun-Korea dan Jepun-China telah lama berada dalam keadaan tidak mesra berikutan beberapa isu yang tidak lagi diselesaikan.

Contohnya kemarahan kedua-dua negara tersebut dikaitkan dengan penghasilan buku teks sejarah yang tidak mengakui kekejaman Jepun semasa zaman perang ke atas negara tersebut. Isu buku sejarah Jepun menimbulkan perdebatan antara Jepun-Korea dan Jepun-China di mana buku tersebut menerangkan kemasukan Jepun di negara-negara Asia dikenali sebagai peperangan di Asia dan Pasifik (*War in Asia and the Pacific*) bukan peperangan Jepun dengan negara-negara spesifik seperti dengan China, Korea, Rusia atau negara-negara di Asia Tenggara. Semasa peperangan tersebut Jepun bertindak sebagai negara yang akan membebaskan mereka dari cengkaman orang luar.

Selain itu hubungan tidak mesra dikaitkan juga dengan tuntutan bertindih kepulauan Senkaku/Diaoyutai antara Jepun dengan China (Akmalhisham, Sharifah Munirah & Sharifah Mastura 2015) dan Takeshima/Dokdo antara Jepun dengan Korea. Abe mengambil alih pentadbiran ketika Jepun sedang berhadapan dengan pertikaian wilayah yang menjadi rebutan dengan Beijing ke atas pulau yang dikawal Tokyo. Abe walau bagaimanapun berikrar untuk terus melindungi wilayahnya sama ada laut dan udara dari dirampas Beijing. Manakala di pihak China pula menegaskan bahawa kepulauan Diaoyutai dan pulau-pulau sekitarnya merupakan milik China sejak zaman purba. Mereka juga merupakan negara yang menemui dan menamakan pulau tersebut serta digunapakai oleh nelayan China. Mereka juga berhujah bahawa rekod terawal sejarah kepulauan Diaoyutai ditulis pada Dinasti Ming (1368-1644) dalam buku bertajuk "Departure Along the Wind" (diterbitkan pada tahun 1403), di mana nama-nama

"kepulauan Diaoyutai" dan "Kepulauan Chiwei" telah diguna pakai. Nama-nama tersebut merujuk kepada kepulauan Diaoyutai dan kepulauan Chiwei pada hari ini. Beliau juga berhujah bahawa Hu Zongxian, gabenor Zhejiang pada Dinasti Ming telah menandakan kepulauan Diaoyutai dan pulau-pulau sekitar dalam lingkungan pertahanan maritim China. Ini seterusnya memperkukuhkan lagi hujahan bahawa pulau-pulau tersebut telah dimasukkan dalam sejarah pertahanan maritim China sejak Dinasti Ming (Ministry of Foreign Affairs, Japan 2013). Ketegasan China ditunjukkan juga oleh Perdana Menteri, Li Keqiang yang menggelar Jepun sebagai "pencuri Kepulauan Senkaku dalam ucapannya di Potsdam, Jerman, pada 26 Mei 2013 (Przystup 2013).

Manakala di pihak Korea pula, mereka telah menduduki pulau berbatu tersebut sejak tahun 1954 dan secara konsisten menolak tuntutan Tokyo ke atas kepulauan tersebut. Korea menunjukkan bukti pemilikan melalui peta sejarah dan perjanjian bagi menguatkan kesahihan tuntutan mereka. Tuntutan mereka berdasarkan catatan dalam teks lama seperti "Samguksagi (Sejarah Tiga Kerajaan, 1145)", "Sejong Sillok Jiriji (Lampiran Rekod Geografi King Sejong, 1454)", "Sinjeung Dongguk Yeoji Seungnam (Semakan Kerja Geografi Korea, 1531) dan sebagainya. Korea menegaskan bahawa telah lama menyedari tentang kewujudan dua kepulauan iaitu Utsuryo dan Usan di mana Kepulauan Usan merupakan Takeshima pada masa kini (Ministry of Foreign Affairs Japan 2015).

Begitu juga dengan isu perhambaan seks oleh askar Jepun ke atas wanita di kedua-dua buah negara. Perdebatan berterusan dalam isu perhambaan seks yang menunjukkan seolah-olah Jepun tidak ikhlas memohon maaf kepada China dan Korea. Komen oleh individu berprofil tinggi dalam kerajaan yang telah mengugat kredibiliti permohonan maaf kerajaan Jepun. Contohnya kenyataan kontroversi Datuk Bandar Osaka, Toru Hashimoto mengenai hamba seks Jepun sebagai sistem pada zaman perang telah mendapat kecaman dari kedua-dua buah negara. Hashimoto mengatakan:

"In the circumstances in which bullets are flying like rain and wind, the soldiers are running around at the risk of losing their lives. If you want them to have a rest in such a situation, a comfort women system is necessary. Anyone can understand that." (BBC News 2013)

China dan Korea tidak dapat menerima kenyataan Hashimoto kerana mendapati bahawa Jepun sengaja menjadikan wanita negara mereka sebagai hamba seks setelah dapat menawan kedua-dua negara tersebut. Jurucakap Menteri Luar Korea Selatan menyifatkan yang isu perhambaan seks oleh tentera Jepun merupakan sesuatu pelanggaran hak asasi manusia yang sangat serius. Manakala Jurucakap Kementerian Luar China pula melahirkan rasa terkejut dan marah yang amat sangat terhadap ucapan Hashimoto. Mereka telah secara terbuka terang-terangan mencabar keadilan (BBC News 2013).

Begitu juga dengan lawatan rasmi pemimpin Jepun seperti Yasuhiro Nakasone, Junichiro Koizumi dan Shinzo Abe ke Kuil Yasukuni, kuil Shinto yang kontroversi untuk memperingati mereka yang meninggal dunia dalam perkhidmatan kepada empayar Jepun, termasuk 14 pemimpin Jepun yang disabitkan sebagai penjenayah perang kelas A. Isu lawatan Perdana Menteri Jepun ke Kuil Yasukuni merupakan isu domestik yang bertukar menjadi isu diplomatik kerana faktor sentimen akibat peperangan dan penjajahan silam. Faktor kekejaman yang dilakukan oleh tentera Jepun semasa Perang Dunia Kedua mengakibatkan generalisasi sentiasa dikeluarkan oleh banyak pihak yang melahirkan kebimbangan Jepun kini akan turut menjadi ganas sekiranya pasukan tentera diperkuatkan. Oleh itu lawatan Perdana Menteri Jepun ke Kuil Yasukuni sentiasa dikaitkan dengan niat Jepun untuk kembali kepada militarisme. Apabila 14 penjenayah perang kelas A disemadikan dan Perdana Menteri Jepun mengadakan lawatan ke Kuil Yasukuni, sentimen anti-Jepun menjadi agenda China dan negara-negara jiran yang lain. Bagi negara-negara yang pernah mendapat layanan buruk semasa pendudukan Jepun di negara mereka, lawatan ke kuil tersebut seakan-akan memberi pengiktirafan kepada penjenayah-penjenayah perang (Asmadi 2007).

Walaupun Tokyo telah mengemukakan permohonan maaf bermula sejak pentadbiran Perdana Menteri Yasuhiro Nakasone, Tomiichi Murayama, Ryutaro Hashimoto dan Junichiro Koizumi, namun negara-negara tersebut masih lagi tidak menerima. Contohnya Tomiichi Murayama pada tahun 1995 mengakui kekejaman Jepun di Asia, namun hubungan Jepun-China masih tidak dapat dipulihkan (Md Nasrudin 2007). Setiap kali permohonan maaf dilakukan, China mempersoalkan kejujuran Jepun dan meminta

Jepun melakukan lebih daripada itu (Md Nasrudin 2007). Persoalannya, bagaimanakah Jepun akan bertindak melebihi daripada kapasiti yang mereka boleh lakukan? Tambahan pula adalah tidak rasional meminta masyarakat Jepun sekarang untuk bertanggungjawab di atas kesalahan yang pernah dilakukan oleh generasi sebelumnya. Ternyata, isu Kuil Yasukuni dan beberapa isu sensitif yang lain seperti perhambaan seks dan buku teks sejarah yang diguna pakai di sekolah merupakan sentimen yang tidak mudah dipadamkan dan akan sentiasa disuarakan oleh negara-negara jiran. Jepun tidak bernasib baik disebabkan sentiasa dipersoalkan dalam banyak tindakan dan sejarah kekejaman yang pernah dilakukan tenteranya sentiasa diungkit. Manakala negara-negara lain yang turut melakukan jenayah tidak pula dipersoalkan kerana mereka adalah superior (Md Nasrudin 2007).

Berikutan kekalahan dalam Perang Dunia Kedua, Jepun dan Jerman telah didakwa oleh kuasa-kuasa Berikat kerana kekejaman mereka. Tidak seperti Jerman, bagaimanapun, Jepun tidak berjaya untuk menyatakan permohonan maaf dengan cara yang diterima sepenuhnya oleh mangsa-mangsanya terutamanya China dan Korea Selatan. Jerman dan Jepun mempunyai kedudukan diplomatik yang berbeza. Jerman tidak lagi dibenci secara terang-terangan di pentas politik global. Tetapi China dan Korea berterusan menyerang Jepun dengan sentimen anti-Jepun sebagai sebahagian daripada dasar luar negara sehingga memupuk sentimen tersebut melalui dasar pendidikan.

Hatta, perdebatan berkaitan rombakan semula Perkara 9 telah menimbulkan keresahan di kalangan negara-negara di Asia Timur, terutamanya China dan Korea. Jika penyemakan perlembagaan diadakan, kedua-dua negara tersebut meramalkan "kelahiran semula nasionalisme Jepun" secara berterusan. "Kelahiran semula nasionalisme" akan membawa kepada aspirasi ketenteraan Jepun yang berpotensi sebagai ancaman kepada keselamatan mereka. Justeru, sekiranya pindaan perlembagaan diluluskan, pemodenan tentera akan terus giat dilakukan oleh Jepun. Ini seterusnya diikuti oleh negara sekitarnya bagi mengimbangi kekuatan ketenteraan Jepun. Kesannya adalah membawa kepada perlumbaan senjata di rantau Asia.

Oleh itu kerajaan Jepun perlu mencari rangka kerja yang betul untuk mengeluarkan permohonan maaf berkaitan masa lampau. Contohnya dalam bentuk akuan Diet yang ditandatangani oleh kedua-dua dewan. Ini lebih sesuai yang

menyatakan pendirian kerajaan berbanding dikeluarkan oleh Perdana Menteri secara individu. Tindakan sedemikian bukan disebabkan oleh tekanan luar (*gaiatsu*), tetapi dari keikhlasan yang tidak menimbulkan keraguan kepada China dan Korea Selatan (Legewie 2013).

SOKONGAN RAKYAT

Sokongan rakyat adalah terbahagi-bahagi dalam isu pemindaan Perkara 9 Perlembagaan Jepun dengan golongan berhaluan kanan menyokong kuat pindaan tersebut berbanding golongan berhaluan kiri yang menentang keras. Penentangan golongan kiri dikaitkan dengan keengganan mereka untuk menerima pindaan terhadap "Perlembagaan Keamanan" yang telah terbukti banyak membantu Jepun mengekalkan kemakmuran selama ini. Golongan ini mempertahankan demokrasi liberal dan menentang pembaharuan atas alasan bahawa ia akan memungkinkan Jepun terlibat dalam peperangan seperti yang berlaku dalam Perang Dunia Kedua. Penentangan terhadap pindaan juga disebabkan oleh hakikat bahawa ia akan memberi kuasa kepada masyarakat Jepun untuk kembali kepada nilai-nilai tradisional yang menyumbang kepada pencerobohan Jepun ke atas beberapa buah negara Asia seperti China, Korea dan sebagainya. Golongan penentang juga berhujah bahawa pemindaan Perkara 9 akan mengembalikan Jepun kepada budaya tradisional seperti kepada kesetiaan melampau kepada maharaja, ketabahan dan kesediaan pengorbanan diri demi negara. Apabila pindaan perlembagaan diluluskan akan membolehkan kerajaan menggunakan perlembagaan tersebut untuk melibatkan diri dalam peperangan sebagai satu hak sah Jepun. Oleh itu golongan berhaluan kiri mencadangkan supaya Jepun tidak boleh dipersenjatakan semula dan perlu mencari alternatif lain yang lebih baik daripada menggunakan ketenteraan.

Satu tinjauan di seluruh negara yang dijalankan 25-27 April 2014 oleh Tokyo Shimbun menunjukkan bahawa 62 peratus daripada responden rakyat Jepun menentang pindaan Perkara 9, iaitu peningkatan daripada 58 peratus pada Jun 2013. Manakala hanya 24 peratus menyokong semakan, turun daripada sebelum ini 33 peratus. Jelas sekali majoriti rakyat menentang usaha Abe untuk meminda Perkara 9, yang telah menyumbang keamanan kepada Jepun sejak

hampir 70 tahun. Rakyat berpendapat Abe perlu mengambil berat sentimen jiran-jiran sekelilingnya dan meningkatkan hubungan dengan mereka (The Japan Times 2014).

Pada 4 Jun 2015, Yasuo Hasebe, seorang pakar undang-undang dari Universiti Waseda yang dipilih oleh LDP bagi mengkaji pindaan perlembagaan mengejutkan parti tersebut dengan mengisytiharkan bahawa cadangan undang-undang baru kerajaan untuk membenarkan pertahanan kolektif melanggar perlembagaan negara (Boyd 2014). Dalam LDP juga terdapat pemimpin yang kecewa dengan usaha Abe. Setsu Kobayashi contohnya, seorang ahli politik terkenal LDP menentang usaha pemindaan Perkara 9 dengan menyertai kumpulan yang baru ditubuhkan pakar perlembagaan untuk mempertahankan artikel 96.

Walaupun Amerika Syarikat dan golongan berhaluan kanan menyokong rancangan rombakan perlembagaan namun Abe menghadapi kesukaran untuk meminda Perkara 9. Pengisytiharan oleh Yasuo Hasebe telah merosakkan peluang untuk meminda perlembagaan. Manakala majoriti rakyat Jepun pula amat mengambil berat Perkara 9 yang menolak peperangan sebagai cara untuk menyelesaikan pertikaian antarabangsa.

Malahan ramai pemimpin perniagaan Jepun seperti Keidanren secara senyap melobi supaya Abe membatalkan rancangan pemindaan perlembagaan kerana kesan jangka panjang yang boleh memburukkan pergeseran hubungan dengan China dan Korea Selatan. Ini seterusnya boleh menjejaskan kepentingan perniagaan mereka di kedua-dua buah negara tersebut. Mereka juga bimbang usaha pemulihan ekonomi Jepun akan terjejas dengan kemerosotan hubungan dengan kedua-dua negara tersebut.

Ahli dalam kerajaan campuran LDP, Komeito Baharu, yang disokong oleh kumpulan Buddha, Soka Gakkai, masih bertegas supaya pindaan Perkara 9 tidak dilakukan. Mereka juga menentang perlaksanaan pertahanan kolektif yang akan dilakukan secara tidak terkawal sekiranya perlembagaan berjaya dipinda. Atas sebab itu, Komeito Baharu mengelakkan untuk menyatakan pendirian berkaitan pindaan perlembagaan berikutan tekanan dari kumpulan penyokong tersebut. Sebaliknya, ia menegaskan bahawa tindakan menjalankan pertahanan kolektif perlu mengikut undang-undang negara sedia ada.

Pembangkang seperti DPJ, Parti Komunis Jepun (JCP), Parti Rakyat dan Parti Demokratik

Sosial (DSP) merupakan kumpulan yang menentang rombakan perkara 96 (The Japan Times 2013b). Pemimpin DPJ, Katsuya Okada, telah mengumumkan bahawa beliau akan menentang cadangan perubahan perlembagaan oleh Abe. Beliau mengistilahkan sebagai "berbahaya," dan menolak untuk melibatkan diri dalam pindaan perlembagaan. Okada akan menjadi penentang kuat usaha Abe di kedua-dua dewan Diet. Dengan memberi tumpuan kepada isu ini, semakin perlembagaan adalah sukar termasuk tentangan dari Komeito Baharu. Bekas diplomat Jepun, Naoto Amaki, menentang kuat pindaan perlembagaan dan percaya bahawa Abe akan tidak lagi menjadi Perdana Menteri selagi komited untuk menyemak semula Perkara 9 (Horner 2015).

Walau bagaimanapun, dari sudut yang lain pula populariti Shinzo Abe terus stabil dengan kajian pada Julai 2013 oleh Nikkei dan TV Tokyo menunjukkan sokongan kepada beliau adalah pada 66 peratus. Malahan kemenangan LDP dalam pilihan raya Dewan Tinggi tahun 2013 dan 2016 menunjukkan bukti kerajaan Abe masih lagi mendapat kepercayaan tinggi dari rakyat. "Abenomics" masih lagi menjadi senjata Abe untuk mendapat kepercayaan rakyat memandangkan ia berjaya memacu pertumbuhan ekonomi sederhana. Ini bertentangan dengan penentangan rakyat terhadap usaha pindaan Abe. Walau bagaimanapun sekiranya Abe berjaya memperolehi undi dua pertiga di kedua-dua dewan maka usaha pindaan Perkara 9 akan semakin cerah. Namun, referendum khas yang diperlukan menjadi halangan kerana sudah pasti bilangan penentang yang menjadi majoriti dalam kalangan rakyat menolak undi pindaan. Ini merupakan cabaran Abe yang memerlukan penerangan berterusan dari pihak pemerintah.

KESIMPULAN

Pindaan Perkara 9 banyak dipengaruhi oleh ideologi Abe yang berhaluan kanan. Abe mahukan kanak-kanak Jepun berbangga menjadi rakyat Jepun dan diajar tentang keindahan masyarakat yang tinggal dalam suasana harmoni di bawah pentadbiran negara "normal." Jepun perlu terlibat dalam usaha untuk mengamankan seluruh dunia dengan kebebasan menghantar tentera untuk

tujuan mengekalkan keamanan. Oleh itu adalah sukar untuk melihat rasional pengekal Perkara 9 kerana realiti sekarang memerlukan Jepun aktif dalam aktiviti antarabangsa yang melibatkan ketenteraan antarabangsa.

Maka, meminda Perkara 9 perlu menjadi agenda utama bagi menjadikan Jepun bebas dari segala kekangan dan peristiwa silam. Walau bagaimanapun mengubah Perkara 9 adalah tugas sukar bagi Abe kerana bukan sahaja mengubah kandungan perlembagaan Jepun tetapi juga identiti mereka sendiri yang telah lama diamalkan. Ia adalah lebih daripada hanya perubahan undang-undang, malahan perubahan nilai dan budaya Jepun yang telah dibangunkan sejak berakhirnya Perang Dunia Kedua.

Sudah tentu, Jepun mempunyai hak untuk meminda Perlembagaan mereka dalam apa-apa cara yang mereka inginkan walaupun mendapat tentangan dari China dan Korea Selatan. Di Dewan Rendah, Abe sudah mempunyai cukup kerusi jika ia bergabung dengan parti-parti pro-rombakan perlembagaan. Dalam pilihan raya bagi Dewan Tinggi pada 21 Julai 2016, LDP memenangi kerusi yang cukup bersama sekutu-sekutunya dengan mendapatkan majoriti dua pertiga.

Walau bagaimanapun Abe harus memberi penerangan yang menyakinkan kepada rakyat tentang kesan-kesan budaya terhadap perubahan tersebut. Walaupun tidak ada sebab Jepun akan kembali ke zaman ketenteraan seperti yang hebohkan oleh negara-negara jirannya di Asia Timur, namun kesan rombakan semula Artikel 9 sukar diramal kini. Walaupun pengkritik menegaskan semakin akan meningkatkan risiko Jepun terlibat dalam konflik ketenteraan, namun Abe memberi jaminan bahawa dasar baru tersebut akan menekankan bahawa Jepun masih berorientasikan mempertahankan dan akan mengikut jalan sebuah negara yang aman, yang cuba menyelesaikan konflik melalui cara diplomatik. Abe juga memberi jaminan bahawa Jepun tidak akan melancarkan perang terhadap negara-negara lain dan tidak akan terlibat dalam peperangan yang dilancarkan oleh negara-negara lain. Sekiranya Abe mampu bergerak ke hadapan dengan rancangan beliau, ia bukan sahaja menyumbangkan kepada perubahan perlembagaan Jepun tetapi juga kepada keseluruhan Jepun.

- ¹ Negara “normal” merujuk kepada matlamat pemimpin Jepun seperti Junichiro Kozumi dan Shinzo Abe untuk menjadikan negara mereka sama seperti negara-negara lain di seluruh dunia. Pada masa sekarang Jepun dianggap sebagai tidak “normal” kerana kebebasan negara tersebut terhalang berikutan adanya perkara 9 yang tidak membenarkannya memiliki tentera yang bebas untuk mengambil bahagian dalam aktiviti ketenteraan di peringkat antarabangsa. Bagi menjadikan Jepun sebagai negara “normal” pemindaan perlembagaan Jepun adalah satu kemestian.

RUJUKAN

- Adam P. Liff. 2015. Japan's defense policy: Abe the evolutionary. *The Washington Quarterly* 38(2): 79-89.
- Akmalhisham Jasni, Sharifah Munirah Alatas & Sharifah Mastura Syed Abdullah. 2015. “Realpolitik” hubungan Singapura-Amerika Syarikat dalam konteks penambakan wilayah di Singapura. *Akademika* 85(2): 17-27.
- Asmadi Hassan. 2007. Departing from the Postwar Regime di bawah Pentadbiran Shinzo Abe. In *Dinamisme Politik dan Sosiobudaya Jepun*, edited by Md Nasrudin Md Akhir & Asmadi Hassan. Kuala Lumpur: Jabatan Pengajian Asia Timur.
- BBC News. 2013. Japan WWII 'Comfort Women' were 'Necessary' – Hashimoto, 14 May.
- Boyd, P.J. 2014. Reasoning revision: Is Japan's constitution Japanese? *Journal of Asia-Pacific Studies (Waseda University)* 22: 47-68.
- Dower, J. W. 1999. *Embracing Defeat: Japan in the wake of World War II*. New York: W.W. Norton & Co/New Press.
- Horner, S. 2015. Abe's last ditch plan for constitutional revision to meet firm DPJ opposition. *Forbes Asia*. 11 February 2015.
- Japan Today. 2014. Abe says it is time to revise pacifist constitution, 1 January 2014.
- Legewie, J. 2013. Constitutional revision debate could make or break ‘Abenomics.’ *The Japan Times*, 1 July 2013.
- Mari Yamaguchi. 2015. Japan ruling party gears up to revise pacifist constitution. *The Japan Times*, 1 May 2015.
- Martin C. 2007. The case against “Revising Interpretations” of the Japanese constitution. *The Asia-Pacific Journal: Japan Focus* 5(5): 1-14.
- Md Nasrudin Md Akhir. 2007. Kontroversi Kuil Yasukuni dalam hubungan diplomatik Jepun-China. In *Dinamisme Politik dan Sosiobudaya Jepun*, edited by Md Nasrudin Md Akhir & Asmadi Hassan. Kuala Lumpur: Jabatan Pengajian Asia Timur.
- Ministry of Foreign Affairs Japan. 2013. The Senkaku Islands. Penerbit Ministry of Foreign Affairs Japan. http://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/senkaku/pdfs/senkaku_en.pdf Retrieved on: 17 October 2016.
- Ministry of Foreign Affairs Japan. 2015. Q&A About the Takeshima Dispute. Penerbit Ministry of Foreign Affairs Japan. http://www.mofa.go.jp/a_o/na/takeshima/page1we_000066.html Retrieved on: 16 October 2016.
- Przystup, J. J. 2013. Relations Japan-China relations: Going nowhere slowly, *Comparative Connections* 15(2). <http://cc.csis.org/2013/09/going-nowhere-slowly/> Retrieved on: 13 October 2017.
- Quigley, H. S. 1959. Revising the Japanese constitution. *Foreign Affairs* 38(1): 140-145.
- Rinehart, I. E. & Avery, E. C. 2016. The U.S.-Japan Alliance, *Congressional Research Service*. <https://fas.org/sgp/crs/row/RL33740.pdf> Retrieved on: 16 October 2017.
- Sieg, L. 2015. PM Abe's party eyes revision of Japan Pacifist Constitution by late 2018. *The Star*, 27 April.
- Tang Siew Man. 2007. Japan's grand strategic shift from Yoshida to Koizumi: Reflections on Japan strategic focus in the 21st Century. *Akademika* 70(1): 117-136.
- The Constitution of Japan (1947). http://japan.kantei.go.jp/constitution_and_government_of_japan/constitution_e.html Retrieved: 14 October 2017.
- The Economist*. 2013. Japan's constitution: Back to the future. 1 June.
- The Japan Times*. 2013a. LDP out to undermine constitution, 18 April.
- The Japan Times*. 2013b. What political parties have to offer? 17 June.
- The Japan Times*. 2014. Protecting the peace constitution. 2 May.

The Japan Times. 2016. Upper house election exit poll highlight divide over constitutional revision. 11 July.

Tomohito Shinoda. 2007. *Koizumi Diplomacy: Japan's Kantei Approach to Foreign and Defense Affairs*. Seattle: University of Washington Press.

Traphagan, J. W. 2013. Revising the Japanese constitution. *The Diplomat*. 17 May 2013.

Yuichiro Tsuji. 2015. Amendment of the Japanese constitution - A comparative law approach. *Nanzan Review of American Studies* 37(1): 51-70.

Asmadi Hassan (corresponding author)
Jabatan Pengajian Asia Timur
Fakulti Sastera dan Sains Sosial
Universiti Malaya
50603 Kuala Lumpur
Malaysia
E-mail: madisan@um.edu.my

Rohayati Paidi
Jabatan Pengajian Asia Timur
Fakulti Sastera dan Sains Sosial
Universiti Malaya
50603 Kuala Lumpur
Malaysia
E-mail: rohayatipaidi@um.edu.my

Mohd Ikbal Mohd Huda
Program Pengajian Strategi dan Hubungan
Antarabangsa
Pusat Penyelidikan Sejarah, Politik dan Strategi
Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan
Universiti Kebangsaan Malaysia
43600 UKM Bangi
Selangor
Malaysia
E-mail: ibahuda@ukm.edu.my

Received: 19 January 2017

Accepted: 17 October 2017